

(26 Ekim 2002 tarihli ve 24918 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan:

Doğal Gaz Piyasası İletim Şebekesi İşleyiş Yönetmeliği

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1— Bu Yönetmeliğin amacı; iletim şirketlerince hazırlanacak şebeke işleyişine ilişkin düzenlemelerde yer alması gereken usul ve esasların belirlenmesidir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik; doğal gaz boru hattı şebekesi vasıtasıyla iletim faaliyeti yapan iletim şirketlerince hazırlanacak olan şebeke işleyişine ilişkin düzenlemeler kapsamında yer alacak sisteme giriş, taşıma miktarı bildirim ve taşıma hizmetinin programlanması, taşıma miktarının tespiti, kesinti işlemi, sevkiyat kontrolü, sistem dengelemesi, iletişim sistemi, kapasite tahsisi, doğal gaz teslimi ve ölçüm işlemi gibi şebeke işleyişine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Hukuki Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte yer alan;

- a) Kanun: 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununu,
- b) Kurum: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,
- c) Kurul: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunu,
- d) Başkan: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanını,
- e) Bağlantı anlaşması: İletim veya dağıtım şirketi ile sisteme bağlanmak isteyen arasında sisteme bağlanmak amacıyla yapılan anlaşmayı,
- f) Çıkış noktası: Doğal gazın iletim şebekesinden çıktığı ve iletim şirketinden teslim alındığı noktayı,
- g) Elektronik Bülten Tablosu (EBT): Piyasada faaliyet gösteren tarafların piyasa hareketlerini takip edebilmeleri için kurulmuş olan ve iletim şirketince işletilen elektronik duyuru panosunu,
- h) Giriş noktası: Doğal gazın iletim şebekesine girdiği ve iletim şirketine teslim edildiği teslim noktasını,
- i) İletim şebekesi: Doğal gaz dağıtım şebekesi dışında doğal gazın taşınması için kullanılan doğal gaz boru hattı şebekesi ile bununla ilgili tesisleri,
- j) İlgili mevzuat : Doğal Gaz Piyasasına ilişkin Kanun, yönetmelik, tebliğ, genelge, Kurul kararları ile ilgili tüzel kişinin sahip olduğu lisans veya lisansları,
- k) Sistem : Doğal gazın üretimi, iletimi, depolanması ve dağıtım işlevlerini yerine getirmek üzere kurulan tesis ve teçhizatı,
- l) Sisteme giriş: Sisteme bağlanmayı veya doğal gaz taşıma veya depolama hizmeti almayı,
- m) Sistem günü: Saat 08:00 de başlayıp ertesi gün saat 08:00 de sona eren 24 saatlik zaman dilimini,
- n) Taşıma Sözleşmesi: Sistem kullanıcıları ile iletim şirketleri arasında doğal gazın taşınması amacıyla yapılan sözleşmeyi,
- o) Tedarikçi: Serbest tüketicilere, toptan satış şirketlerine, ithalatçı şirketlere, ihracatçı şirketlere, CNG dağıtım, iletimi ve satışı şirketlerine ve dağıtım şirketlerine doğal gaz satan ithalatçı şirketleri, toptan satış şirketleri ve üretim şirketlerini,
- p) Teslim Noktası: Doğal gazın teslim edildiği noktayı,
- r) Teslim Sözleşmesi: Sistem kullanıcıları veya onların adına hareket edenlerle iletim şirketleri arasında veya depolama şirketi ve iletim şirketleri arasında veya iletim şirketlerinin kendi aralarında doğal gazın devir teslimi için yapılan sözleşmeyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Şebeke İşleyişi ve Taşıma Miktarlarına İlişkin Düzenlemeler

Şebeke İşleyişine İlişkin Düzenlemeler

Madde 5 — İletim lisansı sahibi, bu Yönetmelik ve ilgili mevzuatta belirtilen usul ve esaslar doğrultusunda, sisteme giriş ve şebeke işleyiş kurallarını da içeren şebeke işleyişine ilişkin düzenlemeleri iletim şebekesinin işletmeye alınacağı tarihten en geç üç ay önce hazırlayarak Kurum onayına sunar. Bu düzenlemelerde Kurum onayı olmaksızın değişiklik yapılamaz. Kurum, gerek gördüğü hallerde piyasada faaliyet gösteren ilgili kişilerin görüşünü alarak düzenlemelerde değişiklik yapabilir.¹

Bu düzenlemelerde, eşit taraflar arasında ayırım yapılmaması, ekonomik, verimli ve güvenli işletmecilik yapılması ilkelerine uyulur.

Sisteme Giriş

Madde 6 — Sisteme giriş için iletim şirketine yapılacak başvurularda istenecek bilgiler ile başvuru usul ve esasları ve bu başvurular için yapılacak işlemler şebeke işleyişine ilişkin düzenlemelerde belirlenir.

İletim şebekesine bağlanması için bağlantı anlaşması, iletim şebekesi ile doğal gaz taşınması için ise taşıma sözleşmesi yapılır.

Taşıma miktarı bildirimleri

Madde 7 — İletim şirketine yapılacak taşıma miktarı bildirimlerinde aşağıdaki hususlara uyulur;

- Taşıma miktarı, giriş ve çıkış noktaları belirtilmek sureti ile bildirilir ve bildirimler iletim şirketi tarafından muhafaza edilir,
- Taşıma miktarı bildirimleri, onayları, içerdiği periyot, bildirim zamanı, bildirim yapılmaması halindeki uygulamalar gibi hususlarla ilgili usul ve esaslar iletim şirketince ayrıntılı olarak belirlenir,
- Sistem günü içinde, tedarikçiler tarafından, programlanan doğal gaz miktarlarında artış veya düşüş talep edilebileceği gibi programlanan çıkış noktalarının değiştirilmesi de talep edilebilir.

Taşıma Programının Yapılması

Madde 8 — İletim şirketi, taşıma programlarını, 7 nci madde uyarınca yapılan bildirimlere veya bildirim yapılmaması halinde şebeke işleyişine ilişkin düzenlemelerde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde belirlenen miktarlara göre yapar. Süresinden sonra alınan bildirimler, süresinde alınan bildirimlerdeki miktarlardan sonra ve sistemin uygun olması halinde programlanabilir. Programlamada kesintisiz taşıma hizmeti önceliklidir.

İletim şirketi, taşıma miktarlarını programladıktan sonra tedarikçilere onay bildirimi yapar ve onay bildirimleri, taraflarca muhafaza edilir.

Programlanan miktarlarda değişiklik olması halinde, değişiklik etkilenen tüm taraflara eş zamanlı bildirilir.

Taşıma Miktarlarının Tespiti

Madde 9 — İletim şirketi, sistem günü sonunda, bütün giriş ve çıkış noktalarına göre taşınan miktarları belirler. Belirlenen taşıma miktarları, iletim şirketince taşıma hizmeti alanlara bildirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kesinti veya Azaltma, Sevkiyat Kontrol ve Dengeleme Hizmeti

Kesinti veya Azaltma

Madde 10 — İletim şirketi;

- İletim şebekesinde doğal gaz kaçağı olması, iletim şebekesi güvenliğinin ciddi bir risk altında olması ve iletim şebekesindeki doğal gazın teslim edildiği takdirde basınç ve kalitesinin can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturması hallerinde derhal,
- Sistem dengesinin bozulması durumunda, şebeke işleyişi ile ilgili düzenlemelerde belirlenen sürelerde haber vermek koşulu ile,
- İletim şebekesinde bakım, onarım, kontrol, bağlantı veya yenileme çalışması sırasında gerekli olduğu hallerde taşıma sözleşmesinde belirlenecek esaslar çerçevesinde, giriş ve çıkış noktalarındaki teslimlerde kesinti

¹ Bu maddede bulunan “Kurum, gerek gördüğü hallerde piyasada faaliyet gösteren ilgili kişilerin görüşünü alarak düzenlemelerde değişiklik yapabilir.” ibaresi, 24.08.2007 tarih ve 26623 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmelik ile eklenmiştir.

veya azaltma yapma hakkına sahiptir. Bu durumda tedarikçiler, iletim şirketinin kesinti veya azaltmalara ilişkin taleplerini yerine getirir.

Sistem dengesinin bozulmasından kaynaklanan kesinti veya azaltmalarda;

1) Kesinti veya azaltmaya sebep olan tedarikçinin o sistem gününde tespit edilmesi durumunda, ilgili tedarikçinin neden olduğu miktar kadar doğal gaz teslimlerinde kesinti yapılır.

2) Kesinti veya azaltmaya sebep olan tedarikçinin o sistem gününde tespit edilemediği durumlarda, sistem dengesizliğinden etkilenecek bölgede önce kesintili taşıma hizmetlerinde kesinti yapılır, daha sonra, kesintisiz taşıma hizmetlerinde, kapasite miktarlarıyla orantılı bir şekilde ve tedarikçilerin kendi müşterileri için öngördüğü sıralamaya göre kesinti yapılır.

Arzı yetersiz olan tedarikçinin belirlenmesi amacıyla iletim şirketince tedarikçilerden programlanan miktarlarda doğal gaz arzı yapıp yapmadıklarına dair bilgi ve belgeler talep edilebilir.

İletim şirketi, uyguladığı kesinti veya azaltmalarla ilgili tüm bildirimleri muhafaza etmek ve sistem günü bazında tedarikçilere uygulanan kesinti veya azaltma miktarlarına ilişkin kayıtları tutmak ve muhafaza etmek zorundadır.

Tedarikçiler, sistem dengelemesi amacı ile uygulanabilecek kesinti veya azaltmalar için, tüm kesintili ve kesintisiz müşterilerini içeren listelerini bölge bazında ve ilk kesileceklerden başlamak üzere sıralayarak iletim şirketine verir. İletim şirketi, tedarikçilerce verilmiş müşteri listelerindeki sıralamalara göre kesinti ve azaltmaları uygular.

Sevkiyat Kontrol ve Sistem Dengeleme Hizmeti

Madde 11 — Sistem günü için programlanan miktarların gerçekleşen günlük miktarlar ile aynı olması esastır. Sistem günü için programlanan miktarlar ile gerçekleşen miktarlar arasındaki fark, iletim şirketince şebeke işleyişine ilişkin düzenlemelerde belirlenecek kabul edilebilirlik sınırını aşamaz. Bu sınırın aşılması durumunda, ilgililer sevkiyat kontrol bedeli uygulamasına tabi tutulur.

Sevkiyat kontrol bedelleri;

- a) Sistem dengelemesine katılım bedeli,
- b) Kesinti dengeleme bedeli,
- c) Hizmet kesintisi bedelinden, oluşur.

Sistem günü için programlanan ve gerçekleşen miktarlar arasındaki farkın kabul edilebilirlik sınırını aşarak kesintiye yol açan tedarikçilerden sistem dengelemesine katılım bedeli ile kesinti dengeleme bedelleri iletim şirketince tahsil edilir. Kesintiye yol açmadan kabul edilebilirlik sınırını aşan tedarikçiler ise iletim şirketine sadece sistem dengelemesine katılım bedeli öder. Kesintiye yol açan tedarikçilerden tahsil edilen kesinti dengeleme bedeli, kesintiden etkilenen tedarikçilere iletim şirketince ödenir. İşletme hatası nedeniyle sistem dengesinin bozulması ve kesintiye yol açılması durumunda, iletim şirketi kesinti veya azaltmaya uğrayan tedarikçilere hizmet kesintisi bedelini ödemekle yükümlüdür. Bu bedeller, ilgili mevzuat çerçevesinde Kurul tarafından belirlenir.

İletim şirketi, sistem dengelemesi için tedarikçilerden giriş ve/veya çıkış noktasında verdikleri ve/veya aldıkları doğal gazın azaltılmasını veya arttırılmasını talep edebilir. Böyle bir durumda tedarikçiler arttırma, kesinti veya azaltma talebine uymak zorundadır. Arttırma talebi, ancak yeterli arz imkanlarına sahip olunmadığının belgelenmesi halinde reddedilebilir.

İletim şirketinin talebi üzerine giriş veya çıkış noktalarındaki doğal gaz sevkiyat miktarlarını programları dışında arttıran veya azaltan tedarikçilerden sevkiyat kontrol bedeli alınmaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sevkiyat Kontrol Merkezi, İletişim Sistemi ve Kapasite Tahsisleri

Sevkiyat Kontrol Merkezi

Madde 12 — Sevkiyat kontrol merkezi, iletim şebekesi giriş ve çıkış noktalarına ilişkin ölçümler ve bu şebekenin izlenmesi ve işletilmesi için gerekli tüm verileri toplamaya, iletmeye ve işlemeye elverişli donanım, yazılım ve altyapıya sahip olmak zorundadır. Bu merkez, şebekenin sevkiyat kontrolü ve dengelenmesi için gerekli kontrol komutlarını verecek özelliklerle donatılır.

İletişim Sistemi

Madde 13 — İletim şirketi, tedarikçilerin izleyebileceği bir elektronik bülten tablosu (EBT) üzerinden; taşıma miktarı, programlanan ve iletilen miktarlar, kesinti veya azaltma talep ve miktarları, sistem dengeleme talimatları ve kapasite tahsisleri gibi iletim şebekesinin işleyişi ile ilgili tüm bildirimlerin yapıldığı bir iletişim sistemi kurar. Bu sistem diğer iletim şirketleri ve depolama şirketleri arasındaki iletişimde de kullanılabilir.

Kapasite Tahsisleri

Madde 14 — İletim şirketi, atıl kapasitelerini elektronik bülten tablosunda (EBT) duyurur ve şebeke işleyişine ilişkin düzenlemelerinde kapasitelerin satışları ve devirleri için eşit durumda olan taraflar arasında ayırım yapılmaması esasına dayanan bir yöntem belirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Doğal Gaz Teslimleri, Ölçüm ve Ölçüm Cihazlarının Kalibrasyonu

Doğal Gaz Teslimleri

Madde 15 — Doğal gazın, iletim şirketine teslim edilmesi ve iletim şirketinden teslim alınması, tedarikçi veya adına hareket edenlerce yapılır. Doğal gazın tedarikçi adına hareket edenlerce teslim edilmesi ve/veya alınması ve bunlarla teslim sözleşmesi yapılmasına ilişkin koşullar taşıma sözleşmelerinde yer alır.

İletim şirketi, iletim şebekesi üzerindeki mevcut giriş ve çıkış noktalarını belirlemek ve ilan etmek zorundadır. Taşıtılacak doğal gaz için iletim şebekesi üzerindeki hangi giriş ve çıkış noktalarının kullanılacağı ve teslim edilecek doğal gazın teslim noktasındaki özellikleri, basıncı ve sıcaklık sınır değerleri taşıma sözleşmelerinde belirtilir.

Ölçüm ve Ölçüm Cihazlarının Kalibrasyonu

Madde 16 — Giriş ve çıkış noktaları için belirlenen ölçüm cihazlarının hangi sıklıkta ve nasıl okunacağı taşıma ve/veya teslim sözleşmelerinde belirtilir.

Tedarikçiler, giriş ve çıkış noktalarındaki ölçüm cihazları ile ilgili olarak montaj, okuma, bakım ve onarım, değiştirme, denetim, kontrol, kalibrasyon veya ayarlama işlemleri esnasında temsilci bulundurma hakkına sahiptir.

Denetim ve değerlendirme amacıyla taraflar, istenildiği takdirde ölçüm kayıtlarını, birbirlerine verir.

Ölçüm cihazlarının kalibrasyonuna ilişkin hususlar şebeke işleyişine ilişkin düzenlemelerde belirtilir.

ALTINCI BÖLÜM

Geçici Hükümler, Yürürlük ve Yürütme

Geçici Madde 1 — Mevcut iletim şebekelerini işleten kuruluşlar, şebeke işleyişine ilişkin düzenlemelerini bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren en geç altı ay içinde hazırlayarak Kurum onayına sunar.

Geçici Madde 2 — Mevcut iletim şirketleri 31/12/2004 tarihine kadar iletişim sistemini kurar. İletişim sistemi devreye girinceye kadar iletim şirketlerinin belirleyeceği yöntemle iletişim sağlanır. Mevcut sevkiyat kontrol merkezi, kurulacak iletişim sistemine ve 12 nci maddeye uygun olarak düzenlenir.²

Yürürlük

Madde 17 — Bu Yönetmelik 2/11/2002 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 18 — Bu Yönetmelik hükümlerini Başkan yürütür.

² Bu maddede bulunan “bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren en geç on iki ay içinde” ibaresi, 01.05.2004 tarih ve 25449 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmelik ile “31/12/2004 tarihine kadar” olarak değiştirilmiştir.